

RESOURCES AND ENVIRONMENT – I

Time : Three Hours

Maximum Marks : 70

Note : Attempt one question each from Sections A, B, C and D carrying 10 marks each. Section E is compulsory consisting of 15 short answer questions carrying 2 marks each.

SECTION-A

- I. Write a detail about changing concept of the Resources. 10
II. What do you know about Environment and Resources interface ? How do they interlink with each other ? 10

SECTION – B

- III. Define Soil and write in detail about types and distribution of soils in the world. 10
IV. What are the determinants of Hydro-Power Production ? 10

SECTION-C

- V. Define Urbanization and write in detail about world pattern of Urbanization. 10
VI. What do you mean about Population Resource region in the world ? Write in detail about China type resource region. 10

SECTION – D

- VII. Discuss in detail about Man-Environment relationship in context of population size. 10
VIII. What do you know about Atmospheric Pollution ? Write in detail about the factors affecting atmospheric pollution. 10

SECTION – E

- IX. Write short notes on :
(a) Define Geography of Environment. (b) Name any four Non-renewable Resources.

(c)	Name any four methods to conserve Energy Resources.		
(d)	Define Forests.	(e)	Four advantages of Forests.
(f)	'Slaves' forest.	(g)	Mangrove forests.
(h)	Biodiversity.	(i)	Ecological Balance.
(j)	Hydrological cycle.	(k)	Natural hazards.
(l)	Sustainable development.	(m)	Afforestation.
(n)	Acid rain.	(o)	Define Literacy.

$15 \times 2 = 30$

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A, B, C ਅਤੇ D ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ E ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 15 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

- I. ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਬਦਲਈ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ। 10
 II. ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਇਹ ਇੱਕ ਢੂਜੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ? 10

ਭਾਗ-B

- III. ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ। 10
 IV. ਪਾਣੀ-ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਹਨ? 10

ਭਾਗ-C

- V. ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ। 10
 VI. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਸਾਧਨ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਚੀਜ਼ ਵਰਗੇ ਸਾਧਨ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ-D

- VII. ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਨੁਖ-ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
 VIII. ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ। 10

ਭਾਗ-E

IX. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:

(a) ਵਾਤਾਵਰਨ ਕੁਰੋਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।	(b) ਕੋਈ ਚਾਰ ਨਾ-ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ।
(c) ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਤਰੀਕੇ।	(d) ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।
(e) ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਫਾਇਦੇ।	(f) 'ਸੈਲਵਾਜ਼' ਜੰਗਲ।
(g) ਮੰਗਾਊਵ ਜੰਗਲ।	(h) ਬਾਇਉ-ਡਾਇਰੈਵਸਿਟੀ।
(i) ਈਕੋ-ਸੰਤੁਲਨ।	(j) ਜਲ ਚੱਕਰ।
(k) ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ।	(l) ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮਾਤਰ ਵਿਕਾਸ।
(m) ਜੰਗਲ ਲਗਾਉਣੇ ਜਾਂ ਵਣ-ਹੋਪਣ।	(n) ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਵਰਖਾ।
(o) ਸਾਖਰਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।	

$15 \times 2 = 30$